

ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ

априкінці IX ст. внаслідок тривалого соціально-економічного розвитку східнослов'янських племен склалась могутня

середньовічна держава з центром у Києві – Русь, або Київська Русь. Її ядром і колыскою була Середня Наддніпрянина – Руська земля, де згодом сформувалось Київське, Чернігівське і Переяславське князівства. Трохи пізніше ця назва поширилась і на територію Галицько-Волинського князівства. В XIV–XVI ст. в ареалі Руської землі сформувались етнографічні та мовні риси українського народу, тут вперше під 1187 роком в Київському літописі зустрічається назва «Україна», семантика якої пов'язана із значенням «відрізок, шматок землі», «територія племені», «князівство».

Завершальний період формування давньоруської державності пов'язаний з діяльністю князя Володимира Святославича (958(?) –1015), який посів київський престол у 980 році. 981 року Володимир Святославич приєднав до своїх володінь Посяння з містом Перемишлем і Червенські міста в Західному Побужжі, розташовані на русько-польському порубіжжі. Пізніше він здійснив похід проти непокірних в'ятичів і вів війну

Вибір віри князем Володимиром.
Худ. І.Егтінк

*Тривалий час етноніми
«Русь» і «Україна»
вживались паралельно,
що дало підстави
визначному українському
історику Михайлові
Грушевському назвати
свою фундаментальну
працю «Історією
України-Руси».*

Пам'ятний камінь
на Старокиївській горі з цитатою
із «Повісті минулих літ»

з Волзькою Булгарією, підписавши з нею мирний договір. Великий київський князь (він одночасно мав титул «каган») також значно зміцнив південно-східні кордони Русі, яким постійно загрожували кочовики-печеніги і споріднені з ними тюркомовні племена (торки, берендеї, ковуї тощо). З цією метою Володимир Святославич заснував вздовж річок Десна, Сула і Стугна низку міст-фортець і розбудував систему земляно-дерев'яних укріплень, що простягалися на сотні кілометрів – Змійові Вали, залишки яких збереглися й нині. За часів його правління значно розширилась територія столиці Русі, яка прикрасилась розкішним князівським палацом на Старокиївській горі та іншими величними спорудами. На майдані перед палацом було встановлено бронзові статуї, привезені з Корсуня. «Город Володимира» захищали потужні фортифікації.

у ієрархії - патріархатів християнської церкви. Про це
 Альфред Якобс, історик і філософ -

Зображення ідола Перуна у Києві.
 Мініатюра з Радзивілівського літопису. XV ст.

За текстами «Повісті минулих літ»,
 великий київський князь «... поставив
 кумирів на горі за теремним двором:
 Перуна дерев'яного, а голова його
 срібна, а вус золотий, і Хорса,
 і Дажбога, і Стрибога, і Сімарагла,
 і Мокош. І жертви їм приносили,
 називаючи богами, і приводили
 до них синів своїх...».

Володимир Святославич провів низку реформ, які змінили устрій Русі, і запровадив в життя нове звід законів усного звичаєвого права і обмежив владу племінної знаті на місцях, пославши туди для контролю 12 своїх синів: «Посадив Вишеслава в Новгороді, Ізяслава в Полоцьку, Святополка в Турові, а Ярослава в Ростові, а Уліба в Муромі, Святослава в Древлянські землі, Всеволода у Володимирі (Волинському), Мстислава в Тмутаракані». Він також зробив спробу впорядкувати пантеон язичницьких богів, яким поклонялась людність Русі – поліетнічної держави, де проживали нащадки східнослов'янських, балтських, фінно-угорських, іранських, фракійських племен тощо. Однак спроба реформувати систему язичницьких вірувань не дала бажаних результатів: у нових історичних умовах потребам державотворення відповідала лише монотеїстична релігія.

Наприкінці 80-х рр. IX ст. Володимир Святославич вдався до рішучого кроку, який змінив хід історичного розвитку Русі: відмовився від віри предків і запровадив християнство, яке в той час вже сповідувало більшість європейських народів. Великий київський князь віддав перевагу східному, візантійському, варіанту цієї релігії, який якнайкраще відповідав соціальному і політичному устрою давньоруської держави.

Запровадженню християнства на Русі передували перемовини із імператором Васиєм II і його співправителем – Костянтином VIII. Василій спочатку пообіцяв, а згодом відмовився віддати за Володимира свою сестру Анну.

Грац Володимира
 на макеті Києва X – XIII ст.
 Худ. Д. Мазюкевич.
 Національний заповідник
 «Софія Київська»

Старокиївська гора - фундаменти
 Десятинної церкви,
 княжого палацу, реконструкція
 язичницького капища (Київ);
 фрагменти мозаїчної підлоги
 Десятинної церкви
 та інші експонати з розкопок
 храму (Національний заповідник
 «Софія Київська», Київ);
 вулиця Володимирська
 і розписи Володимирського
 собору (Київ);
 пам'ятник св. Володимиру
 над Дніпром (Київ);
 давньоруське городище
 (Володимир-Волинський);
 городище Рюрика (Великий
 Новгород, Росія).

ЗМІСТ

Слово до читача	5
-----------------------	---

Розділ 1

КИЇВСЬКА РУСЬ І ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА

Володимир Великий	8
Ярослав Мудрий	14
Визначні діячі культури і науки	20
Агапіт Лікар.....	20
Алімпій Іконописець.....	23
Нестор Літописець.....	24
Ярослав Осмомисл.....	26
Данило Галицький.....	30
Правителі Волинської землі	35
Василько Романович	35
Володимир Василькович.....	37

Розділ 2

ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ПЕРІОД І КОЗАЦЬКА ДОБА

Князі Острозькі	44
Костянтин Іванович Острозький	44
Василь-Костянтин Острозький	46
Гетьманські поховання в Канівському монастирі.....	50
Іван Підкова, Яків Шах, Самійло Кішка.....	50
Петро Конашевич-Сагайдачний	54
Фундатори і засновники Києво-Могилянської академії.....	58
Галшка Гулевичівна.....	58
Петро Могила	61
Богдан Хмельницький.....	64
Меморіальний комплекс на полі Берестецької битви.....	72

Адам Кисіль	76
Іван Виговський	80
Іван Сірко.....	84
Іван Брюховецький.....	88
Петро Дорошенко	90
Дем'ян Многогрішний (Ігнатович).....	94
Іван Мазепа.....	96

Розділ 3

СУТІНКИ ГЕТЬМАНЩИНИ

Іван Скоропадський	104
Кость Гордієнко	108
Павло Полуботок	110
Данило Апостол.....	112
Кирило Розумовський.....	116
Петро Калнишевський.....	122
Григорій Сковорода	126

Розділ 4

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЕ ПІДНЕСЕННЯ ХІХ ст.

Іван Котляревський.....	132
Василь Каразін	136
Михайло Максимович	140
Тарас Шевченко	144
Микола Костомаров	150
Пантелеймон Куліш	154
Автори гімну України	158
Павло Чубинський.....	158
Михайло Вербицький	162
Михайло Драгоманов.....	165
Микола Лисенко	169
Марко Кропивницький	174
Післяслово	178
Список використаної літератури	179
Іменний покажчик	180